וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה (ב)תנו רבנן 1כי כן צויתי 2כאשר צויתי 3כאשר צוה ה' כי כן צויתי באנינות יאכלוה כאשר צויתי בשעת מעשה אמר להן א] כאשר צוה ה' לא מאליי אני אומר ורמינהי (ג)מפני אנינות (א) נשרפה לכך נאמר כאלה אמר שמואל לא קשיא הא ב] ר"י הא ר"נ דתניא (ד)מפני אנינות שרפוה לכך נאמר כאלה דברי רבי נחמיה רבי יהודה ור"ש אומרים (ה)מפני טומאה נשרפה שאם אתה אומר מפני אנינות נשרפה היו ג] לשלשתן שישרפוה ד"א היו ד] ראוי לאוכלן לערב ד"א והלא פינחס היה עמהן רבא אמר אידי ואידי רבי נחמיה ולא קשיא כאן בקדשי שעה כאן בקדשי דורות רבי נחמיה היכי מתריץ להני קראי ורבנן היכי מתרצי להו להני קראי רבי נחמיה מתריץ להו הכי 7מדוע לא אכלתם ה] (ו)אמר לו משה לאהרן שמא נכנס דמה ו] לפני ולפנים אמר לו 2הן לא הובא את דמה שמא חוץ למחיצתה יצאת אמר לו בקדש היתה ודלמא באנינות אקריבתוה ופסלתוה אמר לו משה ז] וכי הם הקריבו אני הקרבתי וא"ל הן לא הובא את דמה ובקדש היתה אכול תאכלו אותה כאשר צויתי באנינות יאכלוה אמר לו 4ותקראנה אותי כאלה ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ה' (ס) שמא לא שמעת אלא בקדשי שעה דאי בקדשי דורות (ז)ק"ו ממעשר הקל ומה מעשר הקל אמרה תורה 5לא אכלתי באוני ממנו ח] בקדשי (א)דורות לא כל שכן מיד 6וישמע משה וייטב בעיניו (ח)הודה ולא בוש משה לומר לא שמעתי אלא אמר שמעתי ושכחתי ור"י ור"ש היכי מתרצי להו ט] הכי מתרצי להו 7מדוע לא אכלתם את החטאת (ב) במקום [הקודש] שמא נכנס דמה י] לפני ולפנים אמר לו 2הן לא הובא את דמה (אל הקדש פנימה) שמא חוץ למחיצתה יצאת אמר לו הן י] בקודש היתה ודילמא באנינות אקריבתוה ופסלתוה אמר לו משה הן הקריבוה דפסלה בהו אנינות אני הקרבתיה ודילמא אגב מררייכו יא] פשעתו בה ואיטמאי אמר לו משה כך אני בעיניך שאני מבזה קדשי שמים ותקראנה אותי כאלה ואפילו אלה וכאלה אין אני מבזה קדשי שמים אמר לו ואי הן לא הובא את דמה ובקודש היתה אכול תאכלו אותה בקודש כאשר צויתי באנינות יאכלוה אמר לו שמא לא שמעת אלא בלילה דאי ביום (ט)ק"ו ממעשר הקל ומה מעשר הקל אמרה תורה 4לא אכלתי באוני ממנו קודש חמור יב] לא כל שכן מיד וישמע משה

וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר. ממה שעשתה תורה לדבריה: **כי כן צויתי.** במנחות יג] שמיני כתיב קחו את המנחה וגו' יד]: **באנינות.** דנדב ואביהוא: **כאשר צויתי.** בחטאת דראש חדש שנשרפה כתיב הן לא הובא את דמה וגו': **בשעת מעשה.** כשאירע להם אנינותם אמר להם שלא ימנעו מאכילת קדשים היום ששמע מפי הגבורה שחלוק אנינות היום בקדשים משאר ימים וכשראה שנשרפה אמר להם אכול תאכלו אותה היה להם טו] לאוכלה כאשר צויתי אתכם בשעת מעשה: **כאשר צוה ה'.** באכילת חזה ושוק של טז] צבור שקרבו בו ביום נאמר: **ולא מאליי אני אומר.** לאוכלם באנינות: **מפני אנינות נשרפה.** לכך נאמר ותקראנה אותי כאלה ומצינו שהודה לו משה כדכתיב וייטב בעיניו ואם מפי הגבורה שמע היתר אנינות בו ביום למה הודה: **מפני אנינות נשרפה.** שלא הותרה להם אנינות בו ביום ולית ליה לרבי נחמיה הך דרשא דבאנינות יאכלוה אלא הכי קאמר לו יז] כי כן צויתי שאף מנחת צבור זו שלא מצינו מנחה קריבה לצבור כיוצא בה נאכלת ועל האנינות לא הוזכר למשה לדרוש ק"ו ממעשר וכשהזכירו אהרן הודה לו: **מפני טומאה נשרפה.** שנגעה בה טומאה בחטאת של שעיר ראש חדש שקרבה (להם) בו ביום שהוקם המשכן בראש חדש ניסן והוא היה שמיני למלואים ושלשה שעירים קרבו בו ביום שעיר נחשון ושעיר ראש חדש ושעיר שבא לשעה כדכתיב (ויקרא ט) קחו שעיר עזים לחטאת ושל ראש חדש נשרפה כדאמרינן לקמן [ע"ב]: **היה להם לשלשתן.** דשלשה שעירים קרבו להם כדלקמן: **היה להם לאוכלם לערב.** לר' יהודה אע"ג דאמר אנינות לילה דאורייתא מודה הוא דלאותו היום הותרה להן אנינות לילה וכל שכן לר"ש יח] דאף לדורות אינו אלא מדברי סופרים. ולקמן מפרש טעם דרבי נחמיה: **והלא פינחס היה עמהן.** שלא היה אונן. ולקמן [שם] פריך שפיר קאמרי ליה: **אידי ואידי רבי נחמיה.** ואית ליה לרבי נחמיה דהותרה אנינות במנחה דכתיב כי כן צויתי ואפי' הכי בשעיר של ראש חודש הודה לדברי אהרן ולא קשיא מנחה קדשי שעה היא יט] והוראת שעה היתה בה שתאכל לאוננין אבל שעיר של ראש חדש קדשי דורות הן ומשה כשקצף טעה כסבור כיון ששמעתי היתר אנינות במנחה הוא הדין לחטאת ואמר לו אהרן שמא דוקא קדשי שעה שמעת והודה לו: **רבי נחמיה.** דאמר מפני אנינות נשרפה: היכי מתרץ להני קראי. דאותה פרשה מאי אמר משה ומאי אהדריה לענין אנינות ומה היה הקצפון ומה היא הודאה כ]: **ורבנן.** רבי יהודה ורבי שמעון היכי מתרצי להו לענין טומאה: **שמא נכנס דמו** כא] **לפנים.** מתשובתו אתה למד שכך אמר להם מתחילה מדקאמר הן לא הובא וגו' פנימה: **אמר לו.** אהרן למשה: **משה הן הקריבו.** בתמיה. וכי בניי שהם הדיוטים שמשו היום והלא עלי הטלת כל העבודה כדכתיב (שם) קרב אל המזבח ועשה וגו' ואני כהן גדול אני ומקריב אונן: **כאשר צויתי.** במנחה: **קדשי שעה.** כגון מנחה שחובת שעה היתה ואינה נוהגת לדורות: **מררייכו.** לעריכם כב]: **שאני מבזה קדשי שמים.** להסיח דעתי מהם: אפי' אלה וכאלה. אבלות אירעוני אין אני מבזה כו' והיינו דכתיב כאלה ולא כתיב אלה:

וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה. אין פירושו יותר כג] משל תורה דעלמא אלא כלומר חכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר ממה שעשתה תורה לדבריה: **ורמינהי מפני אנינות נשרפה לכך נאמר כאלה.** פי' בקונטרס שהודה כד] לו משה כדכתיב וייטב בעיניו ואם מפי הגבורה שמע היתר אנינות בו ביום למה הודה ומשני שמואל דההיא כרבי נחמיה דאמר מפני אנינות נשרפה ולית ליה לרבי נחמיה דרשא דבאנינות יאכלוה אלא הכי אמר להן משה כי כן צויתי שאף מנחת צבור זו שלא מצינו מנחה קרבה לצבור כיוצא בה נאכלת ועל האנינות לא הוזכר לו למשה לדרוש קל וחומר ממעשר וכשהזכירו אהרן הודה לו כך פירש בקונטרס ולא מיסתבר ליה לשמואל לשנויי כדרבא אידי ואידי רבי נחמיה כאן בקדשי שעה כאן בקדשי דורות שמשמע משה היתר אנינות במנחה שהיא קדשי שעה והיה סבור כמו כן בחטאת דראש חדש שהיא קדשי דורות דאין סברא שיהא משה טועה בין קדשי שעה לקדשי דורות וקשה לשמואל מאי הוה משני רבי נחמיה מקושיא כה] דר' יהודה אם אתה אומר מפני אנינות נשרפה היה לשלשתן שישרפו ועוד משמע לקמן דיש חילוק לרבי נחמיה בין קדשי שעה לקדשי דורות דקאמר אלא לר' נחמיה מאי היום חובת היום היינו דורות ונראה לפרש דסלקא דעתך כאשר צויתי דכתיב בשעיר דראש חדש לא בעי למימר כאשר צויתי במנחה תעשו את החטאת אלא כאשר אני מצוה עכשיו תאכלו באנינות והיה סבור משה דכמו שהותר כו] קדשי דורות אנינות לילה הוא הדין ביום ובין יום ללילה היה טועה לכך פריך ורמינהי מפני אנינות נשרפה ואם היתה אנינות לילה מותרת אמאי נשרפה היה להם לאכול בלילה ומשני הא רבי נחמיה הא ר' יהודה כז]: (הג"ה) ההיא דלעיל דהותר אנינות לילה בכל הקדשים לר' יהודה והא דנשרפה שעיר החדש מפני טומאה אבל רבי נחמיה סבר אף לילה נאסר בקדשי דורות בשעיר החדש ולא הותרה אנינות אלא בקדשי שעה אבל משה אמר כאשר צויתי חטאת החדש לאכול באנינות דהיה סבור שהתיר לו בכל הקדשים כח] (הג"ה) והא דלא משני כולה רבי נחמיה היא כאן בקדשי שעה כאן בקדשי דורות היינו משום דכאשר צויתי בחטאת כתיב דהוי בקדשי דורות ורבא סבירא ליה כאשר צויתי אמנחה קאי ולא אחטאת וה"ק כאשר צויתי במנחה מפי הגבורה כך אני מצוה מעצמי בחטאת והשתא ניחא דלשמואל לא קשיא ליה היה לשלשתן שישרפו דיש חילוק לרבי נחמיה בין קדשי שעה לקדשי דורות:

ומה מעשר הקל כו'. (ג) (ס) תימה מה למעשר שכן טעון כסף צורה דכה"ג פריך בפרק אלו הן הלוקין (מכות דף יז:) (י):

דאי ביום קל וחומר ממעשר. (ט) תימה בלילה נמי נימא קל וחומר דהא רבי יהודה אית ליה אנינות לילה דאורייתא לדורות:

עין משפט נר מצוה

א מיי' פרק ג מהל' מעשר שני הלכה ז:

תורה אור השלם

1. וַאֲכַלְתֶּם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ כִּי חָקְךָ וְחָק בָּנֶיךָ הִוא מֵאִשֵּׁי יְהוָה כִּי כֵן צֻוֵּיתִי: ויקרא י, יג
2. הֵן לֹא הוּבָא אֶת דָּמָהּ אֶל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אָכוֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוֵּיתִי: ויקרא י, יח
3. שׁוֹק הַתְּרוּמָה וַחֲזֵה הַתְּנוּפָה עַל אִשֵּׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לְהָנִיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה לְךָ וּלְבָנֶיךָ אִתְּךָ לְחָק עוֹלָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה: ויקרא י, טו
4. וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן אֶל מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ אֶת חַטָּאתָם וְאֶת עֹלָתָם לִפְנֵי יְהוָה וַתִּקְרֶאנָה אֹתִי כָּאֵלֶּה וְאָכַלְתִּי חַטָּאת הַיּוֹם הַיִּיטַב בְּעֵינֵי יְהוָה: ויקרא י, יט
5. לֹא אָכַלְתִּי בְאֹנִי מִמֶּנּוּ וְלֹא בִעַרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטָמֵא וְלֹא נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לְמֵת שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָי עָשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי: דברים כו, יד
6. וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטַב בְּעֵינָיו: ויקרא י, כ
7. מַדּוּעַ לֹא אֲכַלְתֶּם אֶת הַחַטָּאת בִּמְקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא וְאֹתָהּ נָתַן לָכֶם לָשֵׂאת אֶת עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה: ויקרא י, יז

שיטה מקובצת

שמא חוץ למחיצתה. עיין בתוס' לעיל דף פב [ע"ב ד"ה כיון]:

גליון הש"ס

[גמ' **שמא לא שמעת אלא בקדשי שעה וכו'.** עי' מנחות דף יט ע"ב בתוס' ד"ה ושמואל אמר וכו': תוס' ד"ה ומה וכו' תימה מה למעשר שכן טעון כסף צורה וכו'. עי' שבת דף כה ע"א בתוס' הא בחול וכו']:

מוסף רש"י

כי כן צויתי. דיום השמיני, דכתיב במנחה (ויקרא י) קחו את המנחה הנותרת מאשי ה' ואכלוה מצות אצל המזבח כי כן צויתי: **כאשר צויתי.** גבי שעיר חטאת אשר דרש משה והנה שורף כתיב אכל תאכלו אותה בקדש כאשר צויתי: **כאשר צוה ה'.** גבי שוק התרומה וחזה התנופה כתיב תאכלו במקום טהור וגו' כאשר צוה ה', ולמה לי חד מכל הני וכי כל הדברים שנאמרו למשה לומר לישראל חזר ואמר כי כן צויתי: **באנינות יאכלוה.** שהן אוננין על נדב ואביהוא, וקדשים אסורין לאונן מק"ו ממעשר הקל, דכתיב גבי מעשר (דברים כו) לא אכלתי באוני ממנו, והוא אמר להן לאכול המנחה, הוזקק לומר כי כן צויתי באנינות תאכלוה: **בשעת מעשה אמר להן.** כשמצא מה שעשו ששרפו שעיר החטאת והוא שעיר של ר"ח, אמר להם הן לא הובא את דמה וגו' הלא לא אירע בו פסול, היה לכם לאוכלו בקודש כאשר צויתי אתכם במנחה שאמרתי לכם בה שמפי הקב"ה נצטויתי: **לא מאליי אני אומר.** היו סומכין ע"פ הדבור ואכלו אותו אוננין ולא תעשו כאשר עשיתם בחטאת, ומשה טעה בדבר, שלא נאמר לו אלא במנחה ובחזה ושוק ושעיר שמיני ובשעיר נחשון, שהיו קדשי שעה, אבל שעיר ר"ח שהוא קדשי דורות לא הותר לאונן, ושלשה שעירים קרבו בו ביום ולא נשרף אלא של ר"ח בלבד, שנאמר ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה, זה של ר"ח הבא על טומאת מקדש וקדשיו, כמו ששנינו במס' שבועות (יומא ה:) **מפני אנינות נשרפה.** חטאת דאהרן שהיו אוננין ואסורין לאכול בקדשים, דכתיב לא אכלתי באוני ממנו, ואתו קדשים בק"ו ממעשר (פסחים פב:). **שלא היו יכולין לאוכלה אפילו לערב,** דקסבר אנינות לילה נמי אסור ואפילו נקבר המת, ולפי שלא היו לה אוכלין נשרפה, וכדר' יוחנן בן ברוקא דאמר בפסחים (פב.) גבי נטמאו בעלים של פסח אף זה ישרף מיד שאין לו אוכלין ואין טעון עיבור צורה (לעיל טז.) **לכך נאמר כאלה.** ותקראנה אותי כאלה, שאני אונן והיאך הייתי אוכל קדשים, למשה נלטוה לאמר להם קחו את המנחה הנותרת מאשי ה' ואכלוה באנינות, והיה סבור שאף החטאת תאכל באנינות כמנחה, ואמר לו אהרן שמא לא שמעת אלא במנחה זו שהיא קדשי שעה ליום שמיני של מלואים נצטוית אותה מנחה, ואף אני מודה לך בשעיר נחשון ושעיר של יום, דכתיב (ויקרא ט) ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת, שהם קדשי שעה חובה ליום ואכילתן מותר לאונן, אבל חטאת זו שעיר ר"ח הוא וקדשי דורות הן ואסורין לאונן (פסחים שם) **מפני טומאה נשרפה.** ולא הוזכר שם אנינות לענין הקרבה, והן היום הקריבו ה"ק הן היום, הלא עדיין יום הוא ואנו אסורין בקדשים לאכול עד הערב ובתוך כך אירע בה טומאה באונס (לעיל טז.) **שמא נכנס דמה לפני ולפנים.** אל הקדש לכפר בהיכל ונפסלה כדכתיב (ויקרא ו) וכל חטאת אשר יובא מדמה וגו' א"כ הוא יפה עשיתם ששרפתם: **שמא חוץ למחיצתה.** חוץ לעזרה: **יצאת.** ומקרא יתירא דרשי לה, דלא איצטריך פנימה, אלא הכי בעא מינייהו ברישא שמא יצאתה ולא היתה פנימה וא"כ הוא יפה עשיתם ששרפתם, וא"ל פנימה היתה ולא יצאת (פסחים פב.):

טומאה

מסורת הש"ס

א) [יבמות לו: וש"נ] ירוש' ביצה פ"ה ה"ו, ועי' דמאי פ"א ה"ב (ובנו"כ), ערלה פ"ב ה"א, תענית פ"ב הי"ב, מגילה פ"א ה"ד, וע"ע עירובין כא: סנהדרין פח:, ב) יומא ה: ת"כ שמיני פ"א ה"ח, ג) ת"כ שם פ"ב ה"ח וה"י, וע' ירוש' פסחים פ"ז ה"ט, ד) [לעיל טז: פסחים פב:], ה) [לעיל טז.], ו) פסחים פב. ת"כ שם ה"ה, ז) [אדר"נ פל"ז] הי"ב, ע' ירוש' יבמות פ"ח ה"א, ח) ע' ירוש' חגיגה פ"א ה"ח, נדרים ספ"י, ט) אדר"נ שם, י) ויקרא י יב, כ) [וע' ביבמות ע: ד"ה בפסח כתבו ישוב ע"ז], ל) [ע' בר"א מזרחי שהקשה קושית התו' והניח בצ"ע, ומהתימה שלא הקשה בשם התו', וע' קרבן אהרן דף ס ע"ג שהאריך ליישב קושיתם וע' רש"ק ול"ק]

הגהות הב"ח

(א) גמ' ורמינהו מפני אנינות שרפוה לכך: (ב) שם מדוע לא אכלתם את החטאת שמא כצ"ל ותיבות במקום [הקודש] נמחק: (ג) תוס' ד"ה ומה מעשר וכו' תימה. נ"ב והתוס' בר"פ הערל תירצו קושיא זו ע"ש בד"ה דפסח בדף ע ע"ב:

שינויי נוסחאות

א] תיבות אמר להן נמחק (ש"מ): ב] הא ר' נחמיה הא ר' יהודה ור' שמעון דתניא (*ש"מ): ג] היה להם לשלשתן שישרפו (*שמכ"י): ד] בכת"י היה להם לאוכלן לערב: ה] אכלתם את החטאת (*ש"מ): ו] דמה לפנים אמר כו' כצ"ל (ש"מ. וכ"ה ברש"י). וכדלעיל פב ע"ב דדם חטאת אפילו נכנס להיכל פסול. אבל בכתה"י כלפנינו, וכ"ה בפסחים פב ע"א ועי' שם ברש"ש שתמה ע"ז: ז] תיבת משה ליתא בכי"ל, וכן ליתא ברש"י כי"י. ועי' יעב"ץ: ח] ממנו קודש החמור לא כל שכן כצ"ל (ש"מ). וכעי"ז בכתה"י: ט] להו להני קראי כצ"ל (*ש"מ): י] תיבת הן נמחק (ש"מ): יא] בילקו"ש טרדייכו. וכ"ה בכי"מ וכקלא דפו"י. ועי' ברכות יא ע"א אי משום טירדא כו' אבל חייב (דק"ס): יב] החמור (ש"מ): יג] צ"ל במנחת (*ש"מ): יד] וגו' ובאנינות דנדב ואביהוא כתיב כצ"ל והד"א (שמכ"י וב"ש): טו] לכם (כתה"י, הגרי"ב): טז] של שלמי ציבור כצ"ל (ש"מ): יז] צ"ל להו (*ש"מ): יח] לר"ש דאמר דאף לדורות אינה אלא כו' (כי"י): יט] צ"ל הואי (*שמכ"י): כ] ההודאה (כתה"י): כא] דמה (*ש"מ): כב] צערכם (כתה"י): כג] בש"מ גרים כיותר. ונר' דר"ל דהכא אין פירושו כמו בעלמא דאמרינן "חכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר וכו'" דהתם הפי' דחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משעשו הם עצמם לדברי תורה. וע"ע ח"נ וצ"ק: כד] מצינו שהודה (דפוסי ונציה): כה] צ"ל אקושיא (צ"ק): כו] שהותר לדורות אנינות כו' כצ"ל (ש"מ): כז] יהודה וה"ק ההיא כו' כצ"ל והד"א (צ"ק). בש"מ גורס הג"ה, ולקמן במקום תיבת הג"ה שבסוגריים, גורס ע"כ הג"ה: כח] הקדשים כמו באלו הב' והא דלא כו' כצ"ל וכ"ה בש"י. ור"ל כמו בשעיר נחשון ושעיר שמיני שהיו קדשי שעה (צ"ק):

ליקוטים

מפני טומאה נשרפה כו'. ששאלת הא דקאמר במדרש על ארבעה דברים מתו נדב ואביהוא שנכנסו שתויי יין ושלא רחצו ידים ורגלים ומחוסרי בגדים. רבי לוי אומר מעיל היו חסרים וכתיב ביה מיתה, וכו'. וקשיא לך שתויי יין עדיין לא הוזהרו, דכתיב בתריה יין ושכר אל תשת וכו'. הא לא קשיא מידי דאין מוקדם ומאוחר בתורה, אטו כל דיני כהונה ועבודה ומומין הפוסלין באדם ובבהמה ודין טומאת קדשים לא נאמרו קודם שהתחילו בעבודה, הא אמרינן בפרק טבול יום שחטאת של מלואים מפני טומאה נשרפה. אלא ודאי שנכתבו בפרשה אמור אל הכהנים ואין מוקדם ומאוחר בתורה. וכל פרשיות הצריכות לעבודה נאמרו קודם פרשת מלואים אלא שלא נכתבו על הסדר. ואע"פ שאומר במדרש למה נסמכה פרשת שתויי יין למיתת בני אהרן משל לרופא שנכנס לבקר את החולה אמר לו אל תאכל סם פלוני שלא תמות כמו שאכלו פלוני. מדרש בעלמא הוא לדרוש סמוכין, דודאי הדבר ידוע שכל הדברים המחללין את העבודה הוצרכו לידע קודם עבודה (תשו' רא"ש כלל י"ג סי' כא):